

Uppföljning av Helsingborgs stads interna miljöarbete för år 2019

1. Sammanfattning

Syftet med uppföljningen är att visa vilket arbete som bedrivs inom ramen för det Helsingborgs stads interna miljöarbete. Det interna miljöarbetet i sig syftar till att vi som organisation ska leva upp till de styrdokument staden antagit inom miljöområdet för att själva vara en god förebild. Målet med rapporten är att visa hur det går för stadens organisation som helhet och för respektive förvaltning i detta miljöarbete. Helsingborgs interna miljöarbete under 2019 har lett till många bra resultat. Vi har bland annat:

- minskat klimatpåverkan från inköpta livsmedel med 16 procent,
- minskat matsvinnet i skolan med 40 procent
- fortsatt minska energianvändningen i våra lokaler
- ökat andelen fossilfria bränsle i stadens personbilar
- minskat flygresorna och ökat tågresorna
- minskat antalet mil med egen bil i tjänsten
- börjat fasa ut onödigt plast i flera verksamheter
- ökat cyklandet genom cykelvänlig arbetsplats
- jobbat med skolgårdsutveckling på två skolor genom projektet Skolans uterum

2. Syfte, användningsområde och avgränsningar

2.1 Syfte och användningsområde

Rapportens syfte är att visa vilket arbete som bedrivs inom ramen för det interna miljöarbetet och hur det går i detta arbete. Detta arbete omfattar främst det som kopplar till våra arbetsplatser. Det interna miljöarbetet i sig syftar till att vi som organisation ska leva upp till de styrdokument¹ staden antagit inom miljöområdet för att själva vara en god förebild. Målet med rapporten är att visa hur det går för staden som helhet och för respektive förvaltning.

Materialet kan användas som ett kunskapsunderlag för vidare analys och eventuellt beslut på olika nivåer i organisationen.

För flera av nyckeltalen är det också viktigt att tänka på att stadens förvaltningar har olika uppdrag och olika förutsättningar. Det är därför inte meningsfullt eller konstruktivt att rakt av jämföra siffror mellan förvaltningarna. Målet är att varje förvaltning ska få kunskap om sig själva för att kunna fortsätta utveckla sitt interna miljöarbete i takt med verksamheten.

¹ Relevanta styrdokument i miljöarbetet är i första hand Livs kvalitetsprogrammet, Klimat- och energiplanen, Avfallsplan 2020, Regional avfallsplan 2021-2024 och Grönstrukturprogram med tillhörande plan.

2.2 Avgrensning

Det interna miljöarbetet omfattar inte allt miljöarbete som bedrivs inom våra uppdrag utan främst det som kopplar till arbetsplatsernas interna miljöpåverkan. Rapporten ger inte heller en bild av miljötillståndet i kommunen och berör inte invånarnas eller företagens miljöpåverkan i Helsingborg.

3. Modell för Helsingborgs stads interna miljöarbete

Modellen för stadens miljöarbete bygger på den modell för verksamhetsplanering som staden använder.

- Vi definierar vad vi ska uppnå på kort och på lång sikt, vilket handlar om att leva upp till ambitionerna i stadens styrdokument som berör miljöfrågor.
- Vi har beslutat om nyckeltal
- Vi har definierat vad vi ska göra för att nå ambitionerna i styrdokumentet.

Miljöförvaltningen, via miljöstrategiska avdelningen, leder och koordinerar arbetet och vi har skapat en stödfunktion i staden som tillsammans med förvaltningarnas miljösamordnare strukturerar upp arbetet. I stödfunktionen ingick under 2019 miljöinspiratören från stadens livskvalitetsteam (koordinator för stödfunktionen samt för miljösamordnarna), representant för hållbarhetsteamet på inköpsenheten, representant för enheten miljö- och livsstil och en representant för fastighetsrelaterade energi- och miljöfrågor. Varje förvaltning ska enligt överenskommelse, i stadsdirektörens ledningsgrupp, ha en miljösamordnare som ansvarar för att samordna sin förvaltnings interna miljöarbete. Förutom stadens styrdokument inom miljöområdet så använder vi också exempelvis trend- och omvärldsanalysen inklusive stadsdirektörens medskick som grund för vårt arbete. Att testa, lära och göra och ha kundens fokus är exempelvis självklart i arbetet.

Följande bild beskriver den modell förvaltningarna jobbar efter.

Modell

Miljösamordnarens uppdrag är att samordna sin förvaltnings interna miljöarbete. Uppdraget inkluderar att mäta, följa upp, rapportera, informera, inspirera, utvärdera och sprida kunskap om hur det går till medarbetare och ledning samt att uppmuntra till att delta i de stadsgemensamma projekt som erbjuds.

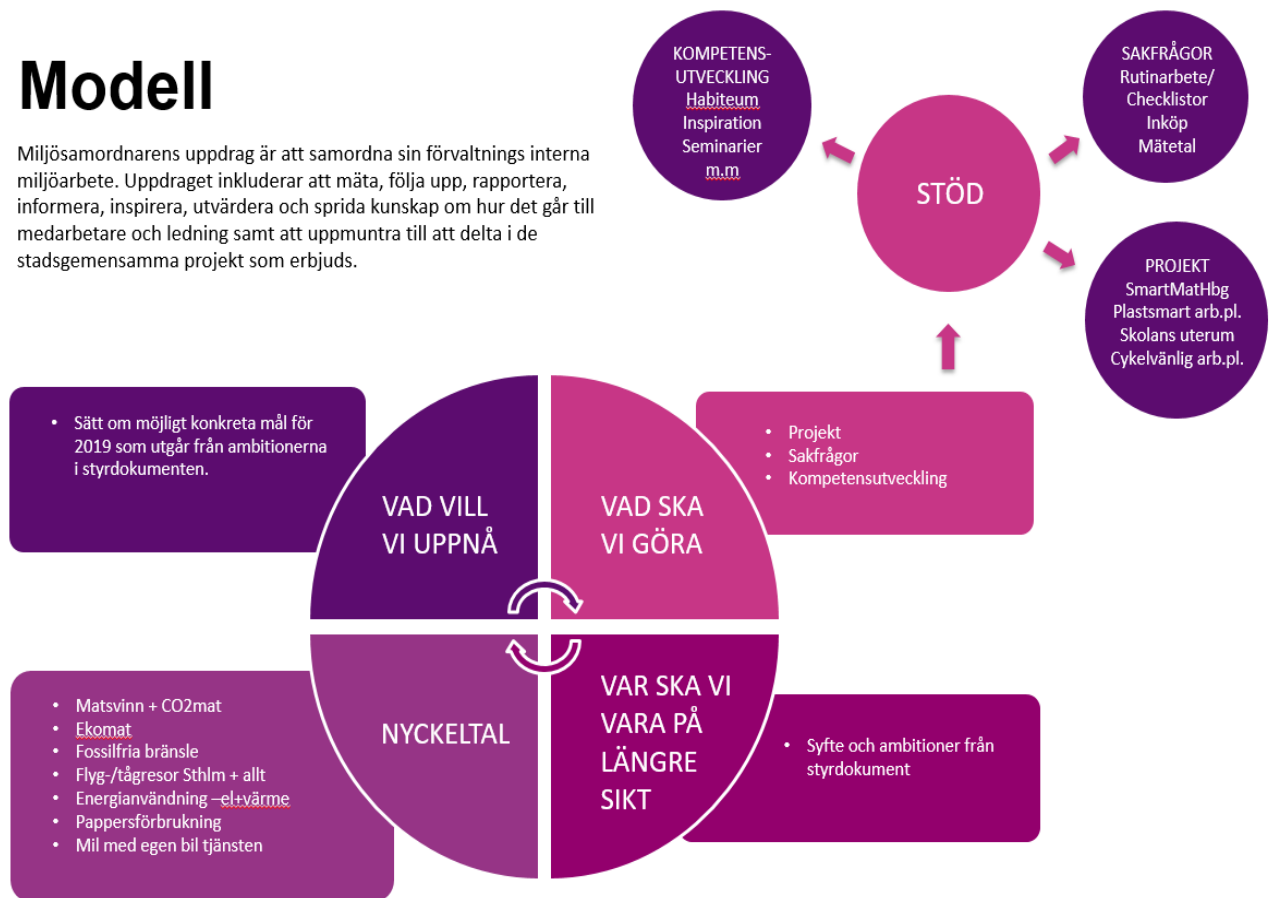

Bild: Helsingborgs stads modell för internt miljöarbete.

4. Sammanställning av mål, ambitioner och nyckeltal som vi jobbat efter år 2019 i det interna miljöarbetet

Område	Globala mål/ambitioner	Lokala mål/ambitioner	Nyckeltal och projekt
Mat/ livsmedel	<p><i>Agenda 2030, Mål 12 Hållbar konsumtion</i></p> <ul style="list-style-type: none"> 12.3 Halvera det globala matsvinnet per person till 2030 	<p><i>Regionala Avfallsplanen 2019-2023</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Matsvinnet i regionen ska minska med 50 procent per invånare till 2023 jämfört med 2017. <p><i>Klimat- och energiplanen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Klimatpåverkan från konsumtion av livsmedel har halverats under perioden 2018 till 2024. 	<p>Matsvinn</p> <p>Klimatavtryck kg CO₂/kg inköpta livsmedel</p> <p>Andel ekologiskt inköpta produkter</p> <p>Projektet SmartMatHbg</p>
Trans- porter/ resor	<p><i>Agenda 2030 Mål 11 Hållbara städer och samhällen och mål 13 Bekämpa klimatförändringarna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> 11.2 Senast 2030 tillhandahålla tillgång till säkra, ekonomiskt överkomliga, tillgängliga och hållbara transportsystem för alla. 13.2 Integrera klimatåtgärder i politik, strategier och planering på nationell nivå. 	<p><i>Klimat- och energiplanen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Samtliga fordon är fossilbränslefria 2020. Det gäller även fordon hos entreprenörer som vi anlitar. Samtliga av koncernens arbetsmaskiner är fossilbränslefria 2024. Senast 2024 ställer vi krav på fossilbränslefria arbetsmaskiner hos entreprenörer som vi anlitar. Utsläppen från flygresor till Stockholm har halverats under perioden 2016-2024. Utsläppen från övriga flygresor har minskat med en tredjedel under perioden 2016-2024. 	<p>Tåg/flygresor⁺ till Stockholm</p> <p>Mil med egen bil i tjänsten</p> <p>Andel fossilfria bränsle i stadens personbilar</p> <p>Projektet Cykelvänlig arbetsplats</p>
Energi	<p><i>Agenda 2030 Mål 7 Hållbar energi till alla</i></p> <p>7.2 Till 2030 väsentligen öka andelen förnybar energi i den globala energimixen.</p> <p>7.3 Till 2030 fördubbla den globala förbättringstakten vad gäller energieffektivitet.</p>	<p><i>Klimat- och energiplanen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Energianvändningen är 50 procent mer effektiv år 2030, jämfört med 2005. Primärenergianvändningen för el och uppvärmning har minskat med 30 procent till 2035 (16,5 MWh/invånare och år 2016). Lokal produktion av solceller motsvarar 10 procent av elbehovet 2035 (0,3 procent 2016). 	<p>Energianvändning per kvadratmeter i stadens lokaler</p>

Område	Globala mål/ambitioner	Lokala mål/ambitioner	Nyckeltal och projekt
Plast	<p><i>Agenda 2030 Mål 12 Hållbar konsumtion samt mål 14 Hav och marina resurser</i></p> <ul style="list-style-type: none"> 12.2 Senast 2030 uppnå en hållbar förvaltning och ett effektivt nyttjande av naturresurser. Till 2025 förebygga och avsevärt minska alla slags föroreningar i havet, i synnerhet från landbaserad verksamhet, inklusive marint skräp och tillförsel av näringsämnen. 	<p><i>Klimat- och energiplanen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> All fossilbaserad plast är borta ur Helsingborgs restavfall senast 2035. Klimatpåverkan från konsumtion av övriga varor och tjänster (utöver livsmedel) har minskat under perioden 2018 till 2024. Den nuvarande klimatpåverkan ska beräknas och därefter ska en specifik ambitionsnivå för 2035 sättas. Senast 2020 har Helsingborg stad ramavtal för vanligt förekommande engångsartiklar där helt fossilfria och nedbrytningsbara produkter ska väljas i första hand. Det innebär att produkter tillverkade av fossil plast fasas ut. 	Projektet Plastsmart arbetsplats och i förlängningen tas nya projekt och modeller fram för att möta behovet.
Grönstruktur	<p><i>Agenda 2030 Mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Senast 2020 integrera ekosystemens och den biologiska mångfaldens värden i nationella och lokala planerings- och utvecklingsprocesser. 	<p><i>Grönstrukturprogrammet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Målet är att grönstrukturen ska vara Sammanhängande, Tillräckligt stor, Varierad och mångfunktionell, Nåbar och Karaktärsskapande. Park och natur bör finnas inom 300 meters gångavstånd från grundskola och förskola för att kunna användas i den vardagliga undervisningen. Grundskolor bör ha grönområde med inhemska träd och växter i närheten för undervisning. 	Projektet Skolans uterum

5. Metoder

Uppföljningen genomförs genom insamling av statistik för valda nyckeltal, vilka är; matens klimatavtryck, matsvinn, andel ekologiska livsmedel, fossilfritt fordonsbränsle, resor med tåg och flyg, mil med egen bil i tjänsten, energianvändning i lokaler och pappersförbrukning. Vi följer även upp statistik och resultat kopplat till de projekt och det arbete som bedrivs inom ramen för det interna miljöarbetet. Under 2019 har dessa projekt varit SmartMatHbg, Plastsmart arbetsplats, Cykelvänlig arbetsplats och Skolans uterum.

6. Resultat och påverkan

I miljöarbetet har vi organiserat arbetet i två delar. Det ena är att följa nyckeltalen för att veta hur miljöarbetet går för staden som helhet och för varje förvaltning. Den andra delen är att vi tagit fram ett antal projekt för att driva på arbetet inom vissa områden. En del av nyckeltalen sammanfaller bitvis med arbetet vi gör i projekten och i redovisningen nedan ligger därför exempelvis projektet SmartMatHbg i direkt anslutning till nyckeltalen om matsvinn och matens klimatavtryck. På liknande sätt följer Cykelvänlig arbetsplats på nyckeltalen som kopplar till våra tjänsteresor.

6.1 Mat och livsmedel

Inom detta område har vi tre nyckeltal. Matsvinn, klimatpåverkan från inköpta livsmedel och ekologisk mat. För skolan och förskolan har vi under åren 2018-2020 kört projektet SmartMatHbg med fokus på matsvinn och klimatpåverkan.

6.1.1 Matsvinn

Vi har som ambition att mäta matsvinn för skolor, förskolor och vårdboenden.

SFF har inom ramen för SmartMatHbg ett mål att halvera matsvinnet. Från 2017 till 2019 har matsvinnet minskat med 40 procent. Läs mer under punkten 6.1.4.

VOF beräknas komma igång under 2020 med att jobba aktivt med att minska matsvinnet och hade under år 2019 inga mätningar att redovisa.

6.1.2 Klimatpåverkan från inköpta livsmedel

Enligt klimat- och energiplanen ska klimatpåverkan från konsumtion av livsmedel ha halverats under perioden 2018 till 2024. För staden som helhet betyder det att vi ska ner till cirka 1,0-1,1 kg koldioxidekvivalenter² (CO₂e) per kg inköpta livsmedel. Vi mäter klimatpåverkan från inköpta livsmedel för staden som helhet, för vård- och omsorgsförvaltningen (VOF) och skol- och fritidsförvaltningen (SFF)³.

Helsingborgs stad

Från 2018 till 2019 har klimatpåverkan från inköpta livsmedel minskat med 16 procent. Från 1,92 kg CO₂e till 1,6.- Helsingborgs stad köpte totalt in 3,16 ton livsmedel år 2019. I klimatpåverkan motsvarar detta cirka 5,1 ton CO₂e.

Skol- och fritidsförvaltningen (SFF)

SFF har minskat sin klimatpåverkan med 25 procent från 2018 till 2019. Från 2,0 till 1,5 kg CO₂e/kg livsmedel. Arbetet har gjorts inom ramen för SmartMatHbg och beskrivs mer under punkt 6.1.4.

Vård och omsorgsförvaltningen (VOF)

VOF har minskat sin klimatpåverkan med ca 5 procent från år 2018 till 2019. Från 2,1 till 2,0 kg CO₂e/kg livsmedel.

Olika livsmedelskategorier ger olika klimatavtryck och nedan redovisas klimatpåverkan per leverantör och för olika typer av livsmedel (varuområden).

² Koldioxidekvivalent – CO₂e är ett mått där klimatpåverkan från ett livsmedel räknats om till hur mycket koldioxid detta motsvarar.

³ VOF och SFF stod för nästan 90 procent av de livsmedel staden köpte in år 2019.

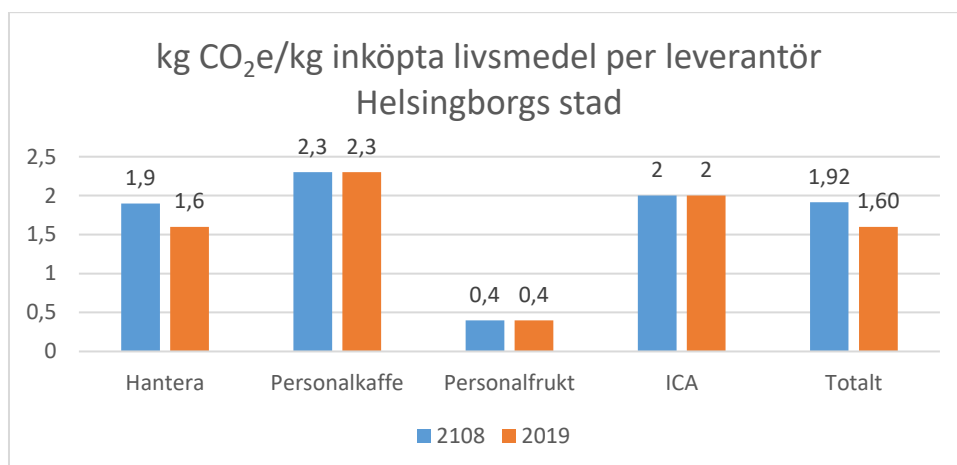

Bild: Klimatpåverkan från inköpta livsmedel uppdelat per leverantör. Hantera är stadens huvudleverantör av livsmedel till exempelvis skolor, förskolor och vårdboenden.

Hantera, varuområde	Kg CO ₂ e per kg/ livsmedel
Totalt	1,6
Dryck (ej mjölk)	0,9
Fett och olja	1,9
Fisk och skaldjur	2,8
Frukt och bär	0,4
Grönsaker, rotfrukter och svamp	0,4
Kött	6,5
Livsmedelsrätter och ingredienser	1,3
Mejeriprodukter	1,7
Nöt, frö eller kärna	0,4
Socker och söta livsmedel	0,7
Spannmål och spannmålsprodukter	1,0
Ägg	1,5

Bild: Total klimatpåverkan samt klimatpåverkan för varje varuområde för de livsmedel staden köpt in via huvudleverantören Hantera år 2019.

6.1.3 Ekologisk mat

Helsingborg har inget eget mål för ekologiska livsmedel. Fram till 2015⁴ var målet 40 procent ekologiska livsmedel. Ambitionerna i Livskvalitetsprogrammet är uttryckta som att vi ska förändra vår konsumtion och produktion av livsmedel så att den blir mer hållbar, och välja varor som är både etiskt och miljömässigt sunda och hållbara. Nyckeltalet för ekologiska livsmedel mäts för staden som helhet, på förvaltningsnivå och per inköpställe. Det nationella målet är att -60 procent av den offentliga livsmedelskonsumtionen ska utgöras av certifierade ekologiska produkter år 2030⁵.

⁴ I enlighet med Miljöprogram 2011-2015

⁵ Det nationella målet finns i regeringens handlingsplan "[En livsmedelsstrategi för Sverige](#)"

Bild: Andelen ekologiska livsmedel i Helsingborgs stad som helhet. År 2006-2019. I denna statistik är inköpsstatistiken för ICA avtalet inkluderad.

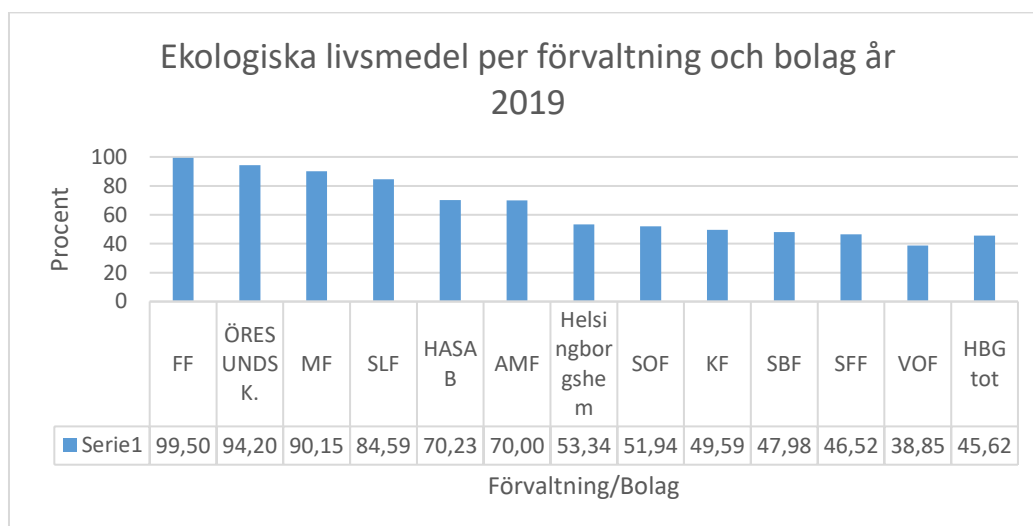

Bild: Siffrorna i detta diagram exkluderar statistiken från ICA avtalet på grund av dessa siffror inte kan fås på förvaltningsnivå. SFF och VOF står tillsammans för ca 90 procent av stadens inköp av livsmedel. Övrigt – FF, Öresundskraft, MF, SLF, HASAB, AMF, Helsingborghem, SOF, och KF köper i huvudsak kaffe/te och personalfrukt (samt livsmedel från ICA som dock inte är med i förvaltningsstatistiken).

6.1.4 SmartMathbg – projekt

SmartMathbg är ett samarbetsprojekt mellan SFF, MF, SBF, SLF, KF och NSR. År 2017 fick projektet 2,3 miljoner kronor från Klimatklivet/Naturvårdsverket för att minska klimatpåverkan från inköpta livsmedel samt halvera matsvinnet. Projektperioden löper ut i juni 2020 och då går arbetet över i löpande arbete. Målet för projektperioden är att nå 1,5 kg CO₂/kg inköpta livsmedel samt att halvera matsvinnet i stadens skolor och skolor. Målet med klimatpåverkan nåddes redan under 2019 och matsvinnet har minskat med 40 procent vid utgången av 2019.⁶ Genom att sänka klimatpåverkan från inköpta livsmedel har skol- och fritidsförvaltningen minskat sina utsläpp av växthusgaser med motsvarande 1 141,4⁷ ton koldioxid per år. En 40 procentig minskning av matsvinnet har dessutom inneburit en ytterligare minskning av klimatutsläppen med ca 144,6 ton koldioxid per år⁸. Minskningen av matsvinn betyder också att SFF slängde 96,4 ton mindre mat 2019 än 2017 (utgångsvärdet var 241 ton/år). –Detta motsvarar en besparing av ca 2,3 miljoner kronor⁹ per år.

Noterbart är att matsvinnet vid projektets slut i juni 2020 var nere på 49 procent.

Resultat	Nytta/besparing
Från 2,0 -till 1,5 kg CO ₂ /kg inköpta livsmedel	1143,4 ton CO ₂ /år
40 % minskat matsvinn	144,6 ton CO ₂ /år
40% minskat matsvinn	2,3 -miljoner kronor/år

Uträkningar

År 2018 köpte SFF in 2 282 781 kg mat á 2,0 kg CO₂e /kg. $2\,282\,781 \cdot 2,0 = 4\,565\,562$ kg CO₂e.

År 2019 var klimatpåverkan nere på 1,5 kg CO₂e/kg. $2\,282\,781 \cdot 1,5 = 3\,424\,172$ kg CO₂e.

$4\,565\,562 - 3\,424\,172 = 1\,141\,390$ kg CO₂e = 1 141,4 ton CO₂e

96,4 ton matsvinn = 96 400 kg * 1,5 kg CO₂/kg = 144 600 kg CO₂e = 144,6 ton CO₂e

⁶ Vid utgången av april 2020 hade matsvinnet minskat med 48 procent

⁷ SFF köpte in 2 252 781 kg mat år 2018. Klimatpåverkan har minskat från 2,0 till 1,5 CO₂e/år

⁸ 241 000 kg * 40% * 1,5 kg CO₂e per kg

⁹ Beräknat på att livsmedel i genomsnitt kostar 24 kr/kg att köpa in

6.2 Resor och transporter

Vi följer tre nyckeltal inom detta område. Tåg/flygresor i till Stockholm, mil med egen bil i tjänsten och andel fossilfria bränsle i stadens personbilar. Vi arbetar med projektet Cykelvänlig arbetsplats för att uppmuntra hållbara resor i tjänsten.

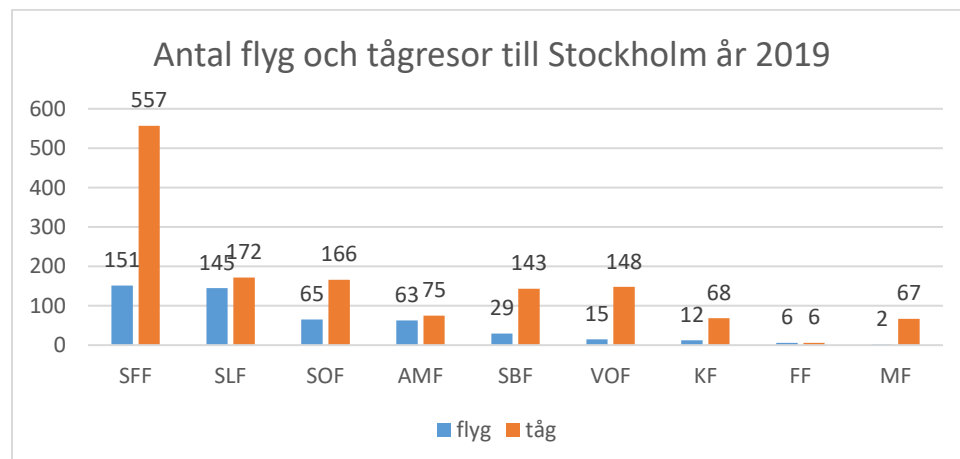
Utöver detta har Helsingborg sedan juni 2017 ett klimatväxlingsprogram där resor, med flyg och egen bil i tjänsten, beläggs med en avgift som motsvarar 50 procent av kostnaden för resorna. Pengarna används till att bekosta resor med kollektivtrafik i tjänsten och bidrag till el-cyklar. Genom det nya systemet skapas ett tydligt incitament för att välja klimatvänliga färdmedel när det är möjligt.

Tre verksamheter omfattas inte av merkostnaden för egen bil i tjänsten. Det är Elevhälsan (SFF), Modersmålsenheten (AMF) samt Rönnowska skolan (SFF). En stor del av medarbetarna i dessa verksamheter har uppdrag som rör hela stadens geografiska område. Arbetet är fördelat på många individer vilket gör det ekonomiskt svårt att för tillfället tillhandahålla miljöbilar. Vidare är det vanligt att anställda i dessa verksamheter behöver göra många förflyttningar mellan olika enheter under samma dag. Ledtiden mellan besöken skulle öka påtagligt och därmed göra verksamheten mer ineffektiv. Klimatväxlingssystemet har lett till att tågresandet har ökat och flygandet har minskat.

6.2.1 Tåg och flygresor i tjänsten

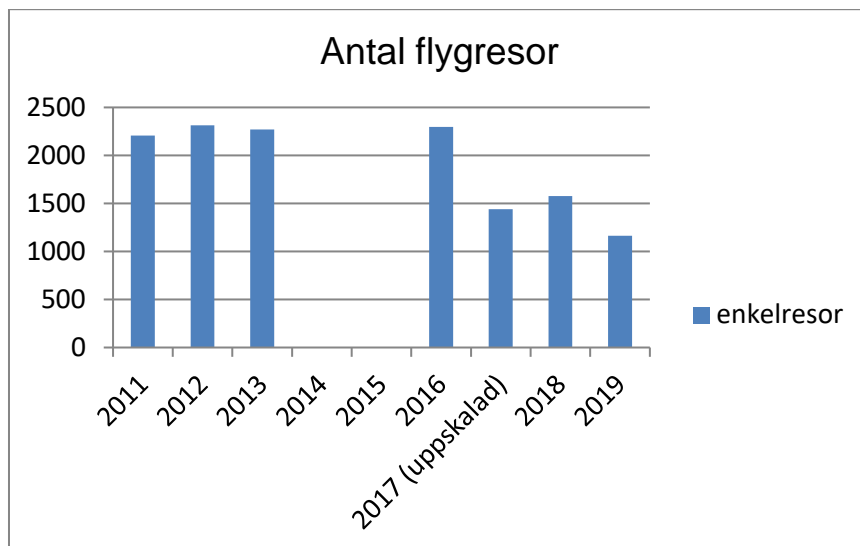
Vi mäter hur stor andel av resorna till Stockholm som görs med tåg i förhållande till flyg. Mellan åren 2016 till 2019 har antalet kilometer med flyg till Stockholm minskat med ca 70 procent i staden som helhet. För stadens utlandsresor ser vi inte samma effekter.

Antalet flyg och tågresor för 2019 ser ut så här uppdelat per förvaltning.

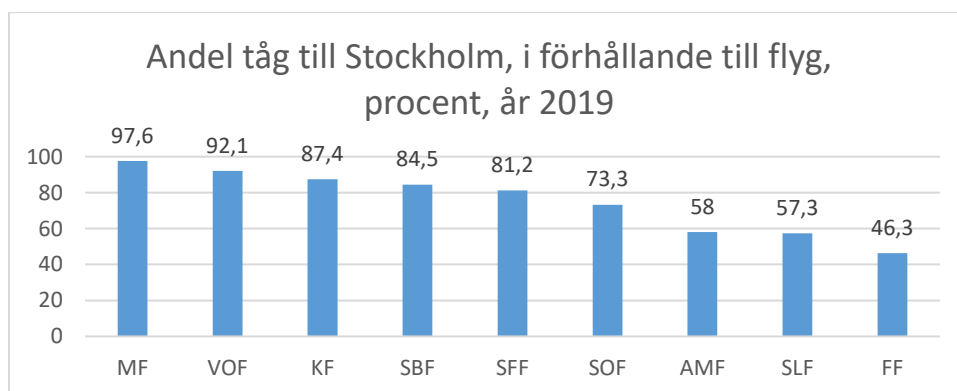

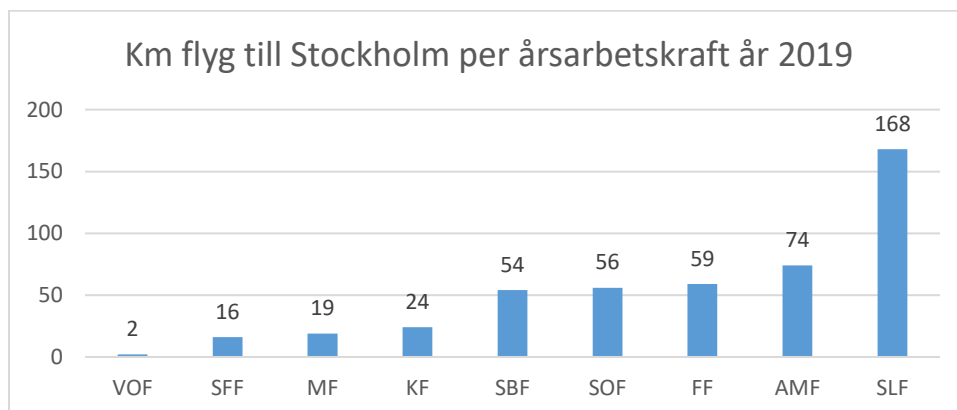
Så här har antalet flygresor förändrat sig över tid.

Så här ser andelen tåg i förhållande till flyg ut för varje förvaltning år 2019. (Positivt ur klimatsynpunkt att ha en hög andel tåg). Andelen är beräknad på hur många kilometer förvaltningarna rest med tåg respektive flyg till Stockholm.

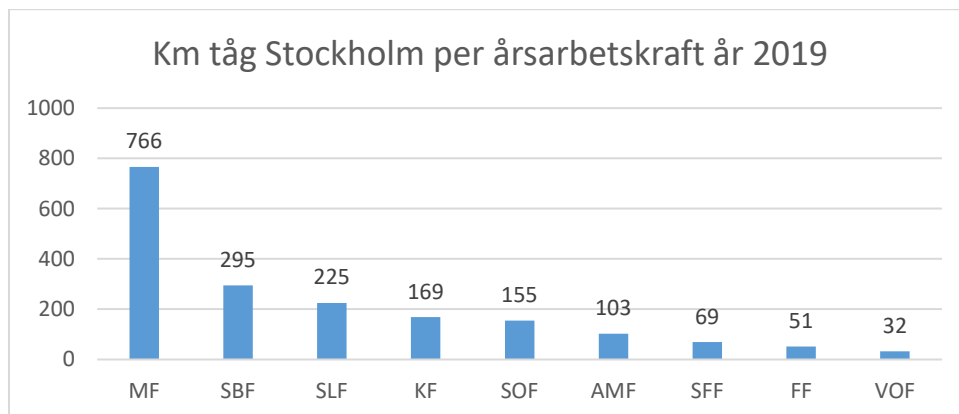

Nedan följer hur många km vi flugit till och från Stockholm i tjänsten per årsarbetskraft och förvaltning år 2019.

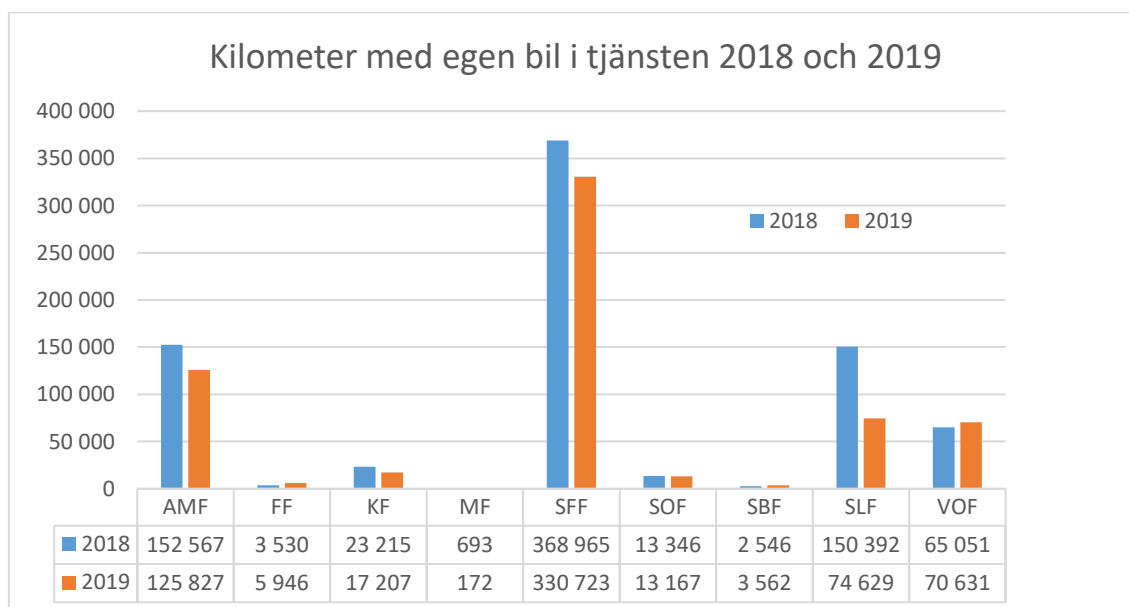

Så här många km tåg till Stockholm per arbetskraft och förvaltning har vi åkt i tjänsten år 2019.

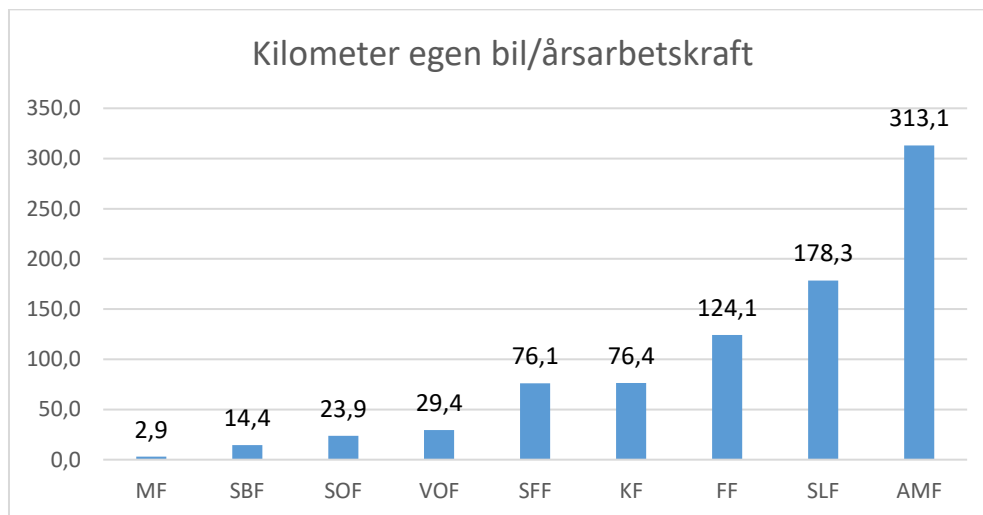
6.2.2 Mil med egen bil i tjänsten

Resorna med egen bil i tjänsten mäts genom hur mycket kilometerersättning i kronor som betalas ut. Tänk på att statistiken ska tolkas utifrån olika förvaltningars grunduppdrag. Det är mest intressant att jämföra sig själv och att se hur det totala arbetet går.

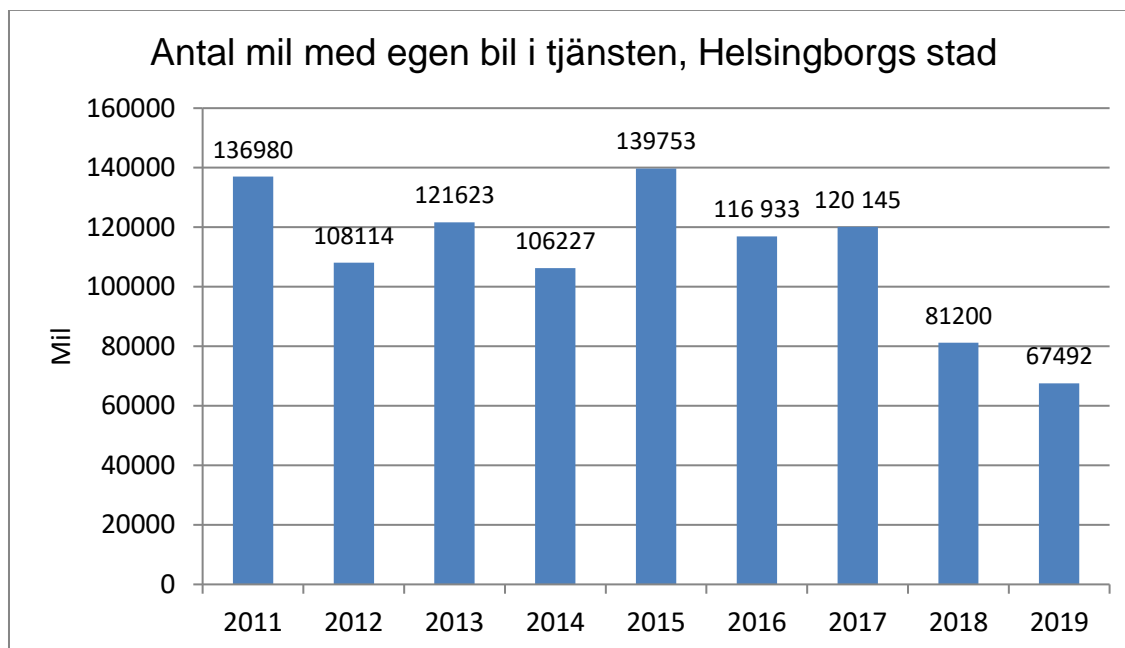

När vi delar upp antalet kilometer per årsarbetskraft på förvaltningen så ser siffrorna ut så här:

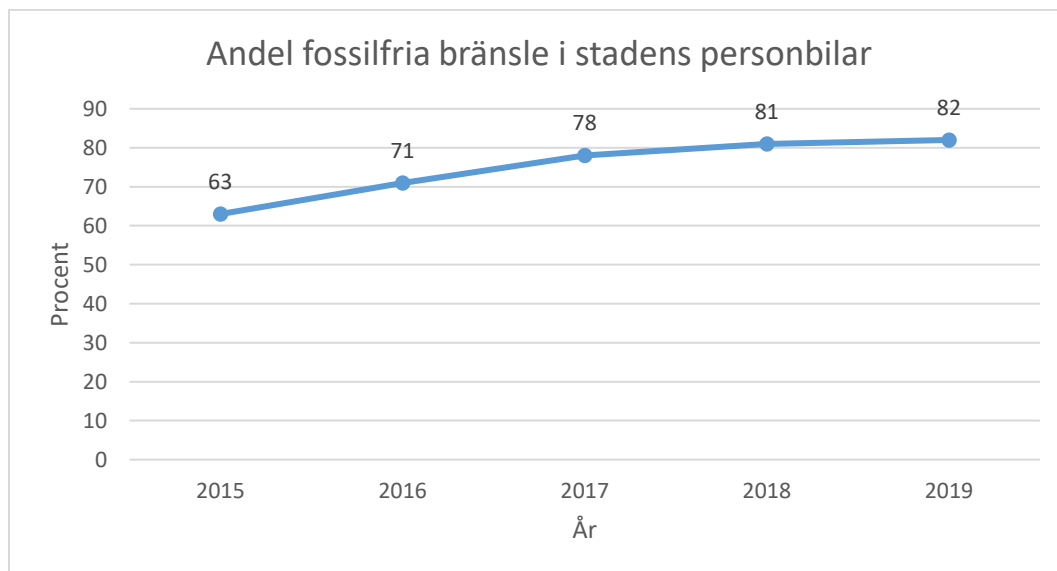
Så här har antalet mil med egen bil i tjänsten förändrat sig över tid.

6.2.3 Fossilfria bränsle i stadens personbilar

Mätetalet avser andelen fossilfria bränslen i de personbilar som staden äger. Arbetsmaskiner och entreprenader är exempelvis inte inkluderat.

6.2.4 Cykelvänlig arbetsplats – projekt

[Cykelvänlig arbetsplats Helsingborg](#) är en utmärkelse till arbetsplatser som gör det lätt för den anställda att välja cykeln, både till och från arbetet och i tjänsten. Alla arbetsplatser i Helsingborg är välkomna att vara med. Projektet var finansierat av Klimatklivet under åren 2017-2018.

Vid årsskiftet 19/20 hade projektet 40 registrerade cykelvänliga arbetsplatser varav 14 var arbetsplatser inom organisationen Helsingborgs stad. Detta inkluderar även bolaget Öresundskraft och Helsingborgshem.

Totalt jobbar 2645 personer på arbetsplatserna och det är väldigt olika arbetsplatser allt från förskolor till läkemedelstillverkning. Minsta är 2 anställda och största 680 anställda.

Att det är så stor spridning mellan arbetsplatserna gör att de kan göra väldigt olika saker för att främja cykling.

Exempel på vad en intern verksamhet har gjort under året är SFF kontor som deltog i kampanjen Testcyklister. 15 bilpendlare på SFF administration antog utmaningen att testa att cykla till jobbet i 6 veckor. Som uppmuntran fick de ett cykelkit med exempelvis hjälm och reflexväst. Efter de 6 veckorna sa deltagarna följande:

- 100% kommer fortsätta cykla i någon form till jobbet efter testet.
- Av dessa kommer 75% kommer cykla så ofta som 3-5 dagar i veckan.
- 60% av deltagarna har ändrat sina tjänsteresor till mer cykel och gång

6.3 Energianvändning

Inom energiområdet har vi nyckeltal för värmeanvändning per kvadratmeter och elanvändning per kvadratmeter i verksamheternas lokaler. Utöver detta redovisar vi hur energianvändningen fördelar sig på olika energislag och hur mycket solceller som produceras på fastigheternas tak.

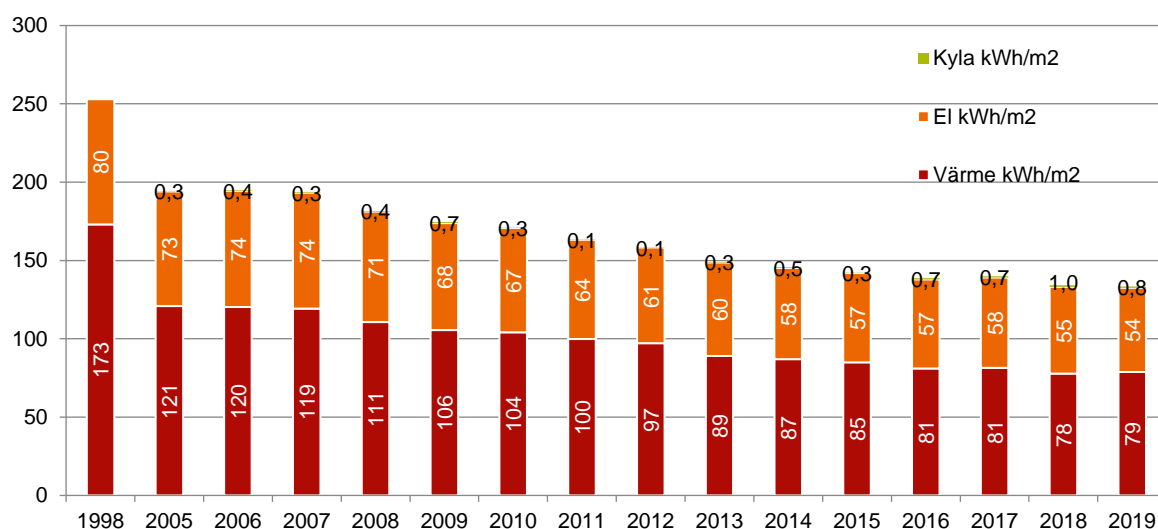
En stor del av stadens verksamheter hyr lokaler internt i staden och har fastighetsförvaltningen som hyresvärd. I fastighetsförvaltningens lokaler finns verksamheter som skolor, förskolor, vårdboenden, LSS-verksamheter, idrottsanläggningar, fritidslokaler, kulturlokaler och kontor. De internt hyrda lokalerna utgör cirka 80 procent av ytan.

Andra verksamheter hyr lokaler av externa hyresvärdar. Till största del administrativa lokaler. För dessa lokaler har vi i dagsläget inte möjlighet att göra en gemensam uppföljning av energianvändningen. Den statistik som redovisas här gäller energianvändningen i stadens egna lokaler.

Fastighetsförvaltningen har länge jobbat med att effektivisera energianvändningen i sina byggnader och detta har gett goda resultat. Ökad kunskap och åtgärder hos verksamheterna har bidragit. Fastighetsförvaltningen har också arbetat med att fasa ut användningen av fossil energi. Under de senaste två åren har man gjort en stor satsning på solceller för egen produktion av solceller. Fastighetsförvaltningens arbete fortsätter, framför allt med tekniska åtgärder, för att sträva mot målen i Klimat- och energiplanen.

6.3.1 Energianvändning per kvadratmeter i stadens lokaler

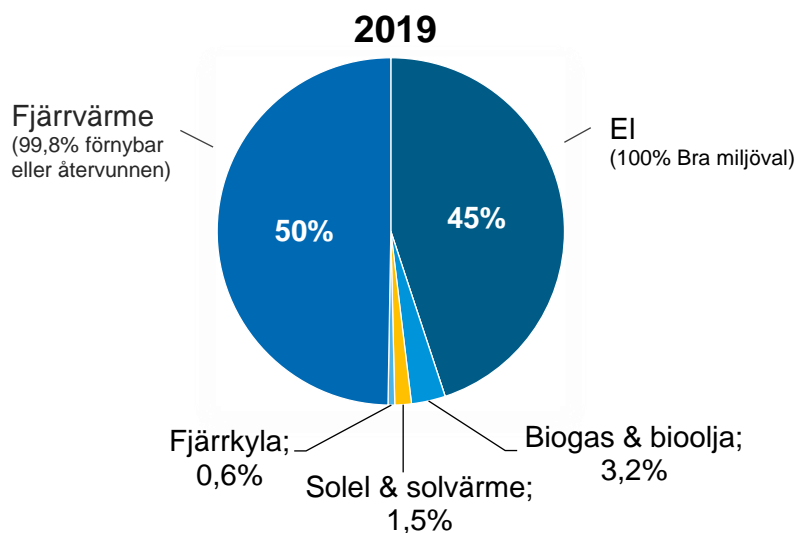
Energianvändningen i stadens lokaler har gått stadigt neråt sedan år 1998. Vid den senaste jämförelsen med kommuner i samma storleksordning, år 2014, låg Helsingborg i topp med lägst energianvändning.

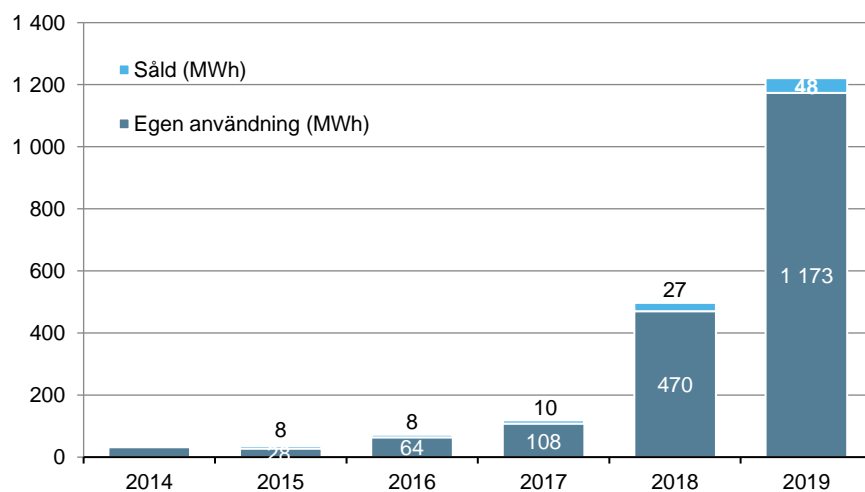
Kyla (köpt fjärrkyla) utgör en så liten del av den totala energianvändningen att den gröna färgen inte syns. Siffran överst i varje stapel motsvarar fjärrkylan.

6.3.2 Fördelning av energislag från energianvändningen i stadens lokaler
Inga fossila bränsle används längre i stadens lokaler men väl energi med fossilt ursprung. Denna kommer från fjärrvärmens och framför allt från den fossila plasten i avfallet.

6.3.3 Egenproducerad el från solceller
I slutet av 2019 satt det nära 30 solcellsanläggningar på taken på våra kommunala fastigheter. Här redovisas hur mycket el dessa anläggningar producerar.

6.4 Pappersförbrukning

Som ett extra nyckeltal tittar vi också på pappersförbrukningen i staden. Nyckeltalet kopplar inte direkt till varken globala eller lokala mål utan är mest av intresse för att bedöma om det digitala samhället gör att vi kan minska resursanvändningen av papper. Det har varit svårt att få fram hanterbar statistik per förvaltning och går inte att få fram relevant statistik för tidigare år än 2019. Vi kommer därför att titta framåt och utgå från år 2019 nästa år.

År 2019 köpte staden in 249 914 kg kontorspapper. Det motsvarar 56 miljoner A4 ark, eller drygt 5600 ark per medarbetare. Vilket ger 22 ark per dag och person.

6.5 Plastsmart arbetsplats – projekt

Enligt den regionala avfallsplanen 2021-2024 ska mängden plast i restavfallet minska med 50 procent (till 2024). Under åren 2018 – 2019 har vi kört projektet Plastsmart arbetsplats. 24 arbetsplatser anmälde sig och har jobbat med att fasa ut onödig plast och att byta till fossilfri där plast fortfarande behövs. Störst fokus har legat på engångsartiklar och det är i första hand för dessa vi har hämtat ut statistik. Samtliga produkter som redovisas i statistiken är gjorda av plast, dock redovisar vi inte inköpen av biobaserad plast (där vi vet att den är biobaserad). Engångsartiklar av "icke plast" exempelvis pappmuggar finns inte heller med i statistiken. Exempel: Biobaserade avfallspåsar och sopsäckar finns att beställa på avtal, men här redovisas bara inköpen av de icke biobaserade (som är de vi vill byta ut). När det gäller avfallspåsar och sopsäckar har vissa förvaltningar inga inköp av artiklarna därför att detta sker via städbolaget som sköter lokalvården.

Följande arbetsplatser har varit med i projektet:

Förvaltning	Arbetsplatser
Arbetsmarknadsförvaltningen	Två arbetsplatser, Förvaltningskontoret och Café Lär (vuxenutbildningen).
Fastighetsförvaltningen	En arbetsplats vilket motsvarar hela förvaltningen
Miljöförvaltningen	En arbetsplats vilket motsvarar hela förvaltningen
Kulturförvaltningen	4 arbetsplatser vilket motsvarar hela förvaltningen; Billeplatsen, Dunkers kulturhus, Helsingborgs muséer och trädgårdar, Helsingborgs bibliotek
Stadsledningsförvaltningen	En arbetsplats, Kontaktcenter
Skol- och fritidsförvaltningen	14 arbetsplatser; Ödåkra förskoleområde (6 st), St Jörgens förskolor (4 st), Husensjö förskolor (2 st), Västra Ramlösa skola, Norra Kallbadhuset
Vård- och omsorgsförvaltningen	En arbetsplats, LSS Närlundanätet.*

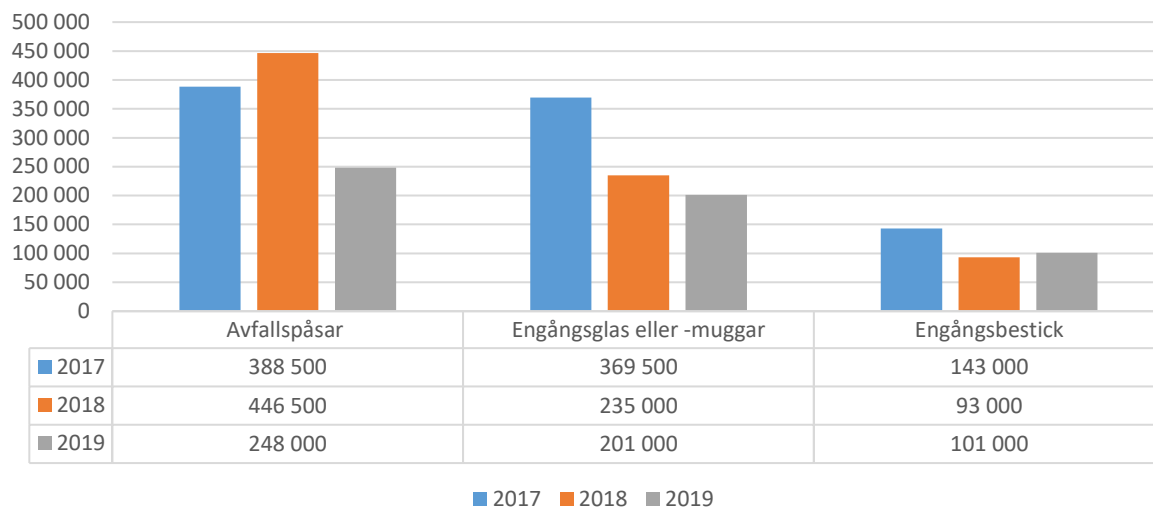
* Med anledning av att LSS verksamheten inte hittade någon artikel som blev relevant att mäta så finns ingen statistik redovisad för denna arbetsplats.

6.5.1 Resultat för staden som helhet

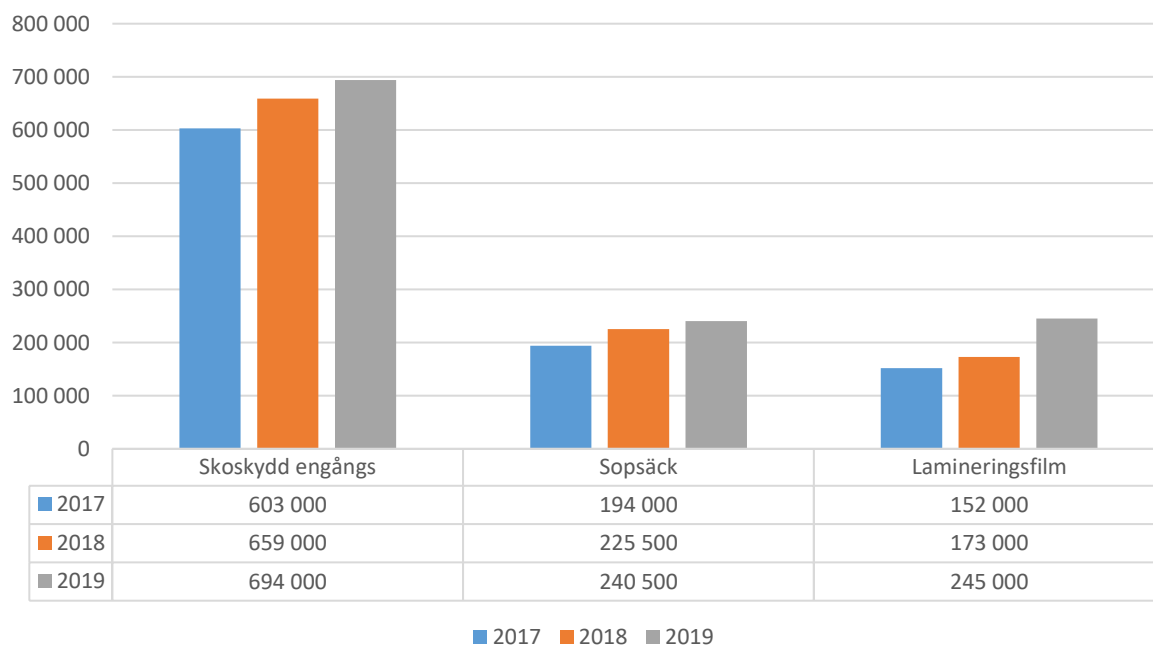
De två följande diagrammen beskriver hur stora mängder staden som helhet köpt in under åren 2017-2019 för de artiklar vi valt att titta på i projektet.

Material som minskat i Helsingborgs stad åren 2017-2019

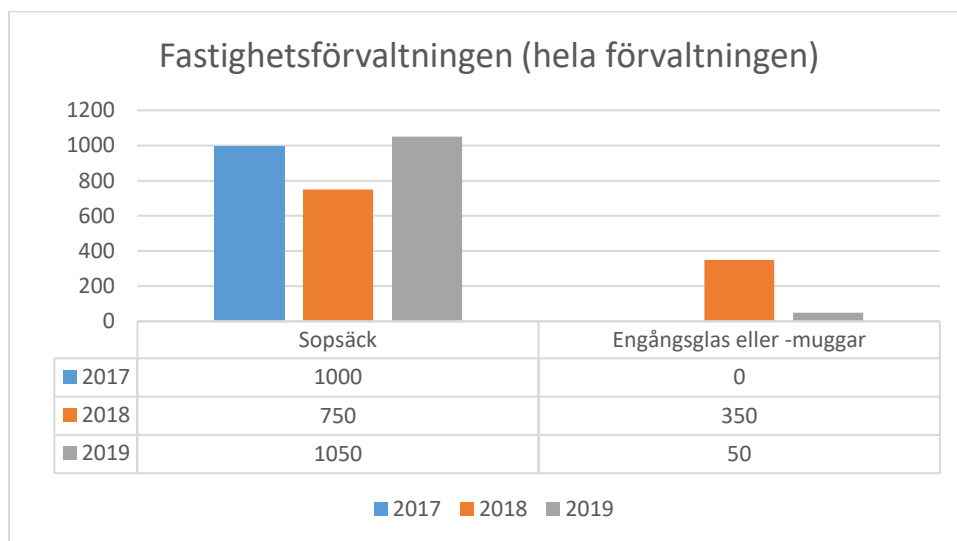
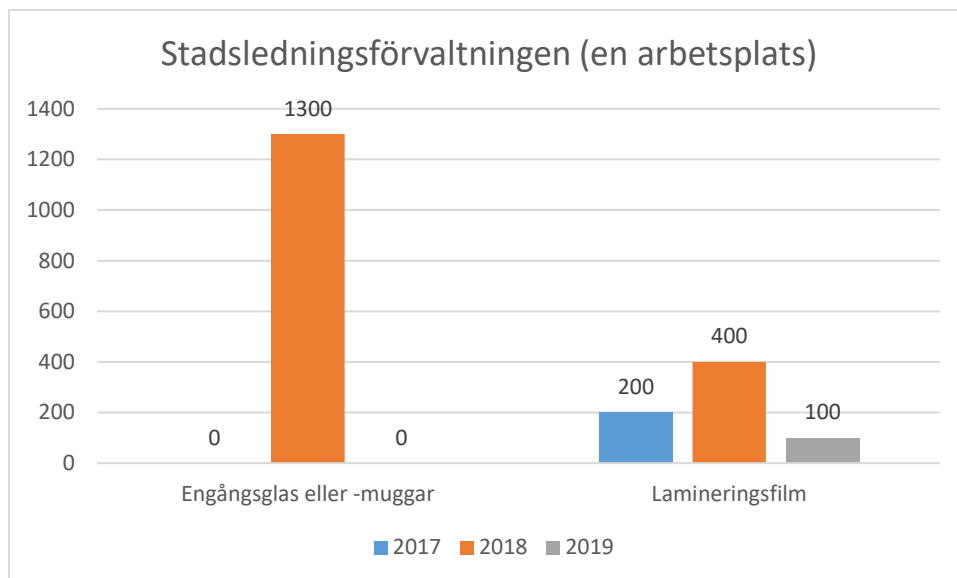
Material som ökat 2017-2019

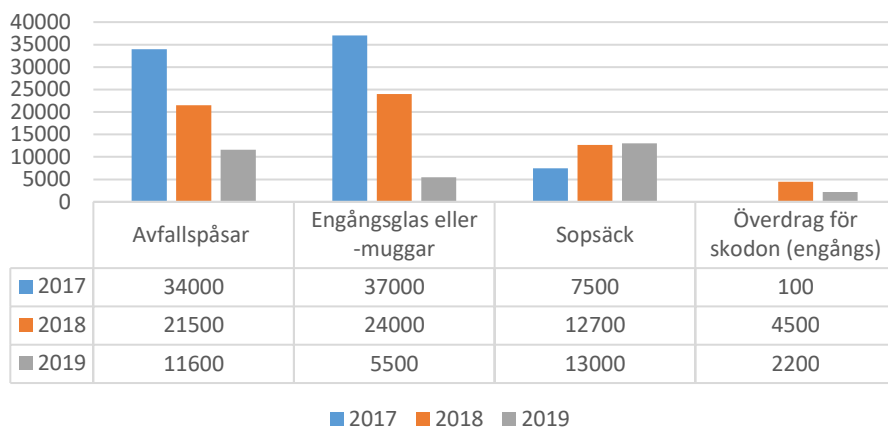
6.5.2 Resultat för deltagande arbetsplatser

De följande diagrammen beskriver hur stora mängder deltagarna i Plastsmart arbetsplats köpt in under åren 2017-2019 för de mest relevanta artiklarna. Statistiken är indelad per förvaltning.

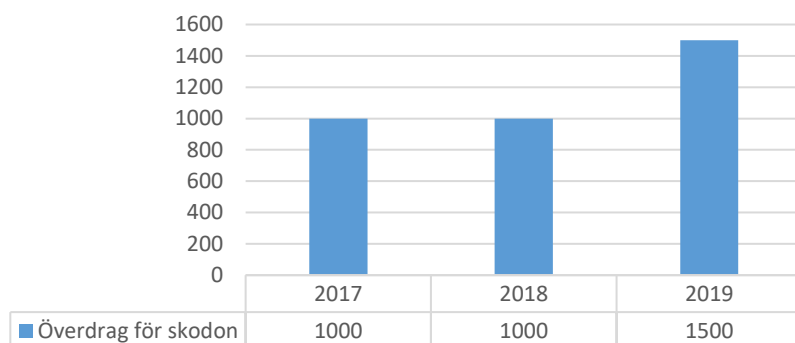

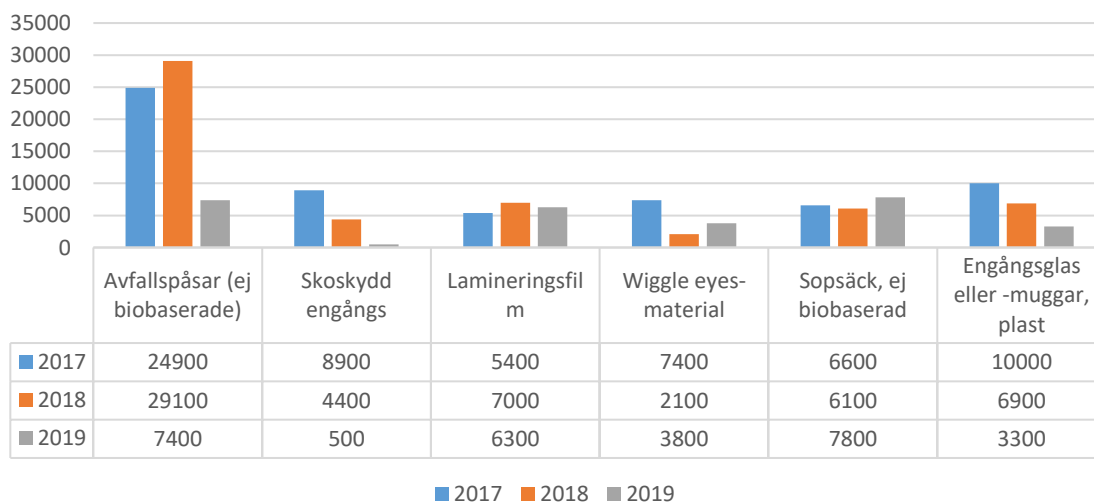
Arbetsmarknadsförvaltningen (två arbetsplatser)

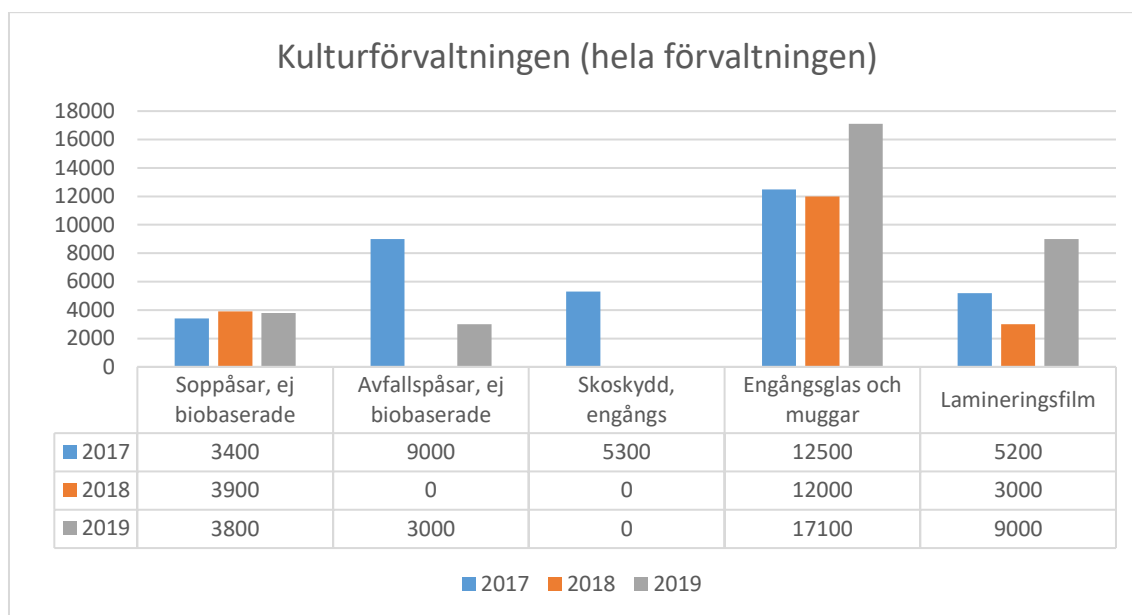

Miljöförvaltningen (hela förvaltningen)

Skol- och fritidsförvaltningen (14 arbetsplatser)

6.6 Skolans uterum

Skolans uterum syftar till att skapa en variationsrik grön skolgård med möjlighet till spänning och utmaning som lockar till mer rörelse och skapar fantasifulla och kreativa lekar som ger positiva effekter på elevers hälsa, lärande och välmående.

I den täta staden behöver vi också skapa plats för biologisk mångfald. Inte bara för att det skapar bättre livskvalitet för oss som bor i staden utan också för att det ger mer välmående ekosystem som bidrar med livsviktiga ekosystemtjänster. I det interna miljöarbetet är detta ett projekt som ligger i linje med Grönstrukturprogrammet med tillhörande plan.

Skolans uterum är ett samarbete mellan stadsbyggnadsförvaltningen (Miljöverkstaden), skol- och fritidsförvaltningen, fastighetsförvaltningen, kulturförvaltningen (Fredriksdals museer och trädgårdar) och miljöförvaltningen.

Här kan du läsa mer om [Skolans uterum](#).

Under år 2019 har två skolor deltagit i projektet – Påarps särskola och Dalhemsskolan. Skolorna har inom projektet fått utbildning och pengar för upprustning av skolgården. Här följer några av de positiva effekter som uppnåtts med projektet:

- Nya kontakter har knutits mellan resurspersoner och skolorna.
- Påarp skola har hittat bättre skötselrutiner för grönyteskötseln som gynnar såväl skolans verksamhet som den biologiska mångfalden utan att kosta några extra pengar.
- Personal från Fredriksdal har bidragit med expertkunskaper om såväl växtval som utformning av skolgården.
- Stadsbyggnadsförvaltningen kontaktade resurspersoner i projektet så att ett träd som fällts nere på Gröningen kunde flyttas till en av de deltagande skolorna skolgård. Där fungera nu stammen som klätterträd och sittplats på den annars hårdgjorda skolgården.
- Samarbeten inom skolan omkring skolgården har utvecklats. Elever, lärare, rektor, vaktmästare, slöjdlärare och kockar har deltagit i arbetet.
- Samarbeten med närliggande företagen har etablerats så att restresurser därifrån har kunnat användas på skolgården (vattenbana).
- Långsiktiga planer har utarbetats för det fortsatta arbetet med skolgården.

År 2020 kommer Ringstorpskolan och Rydebäcks nya skola att delta i projektet.

7. Lärande och analys

En viktig del av lärandet handlar om att samarbete över förvaltnings- och bolagsgränser ofta är det som gör att vi mest effektivt tar oss framåt i miljöarbetet. Helsingborgs stad har miljökompetens inom flera förvaltningar och bolag och när vi samarbetar får vi ut mer kunskap och kompetens samtidigt som vi skapar delaktighet. Detta ger både högre motivation och större positiva miljöeffekter.

Samtidigt behöver vi ha kunskap om att stadens förvaltningar har olika uppdrag och att miljöarbetet behöver anpassas. Arbetsmarknadsförvaltningen har exempelvis uppdrag som gör att egen bil i tjänsten fortfarande är nödvändigt för det finns inga rimliga alternativ. Ett annat exempel är att vi tror att arbete med att sänka klimatpåverkan från maten inom vård och omsorg kommer att behöva ta andra former än det gjort för skolor och förskolor. Rätt mat och näring är avgörande för äldre¹⁰ och med åldern kan aptiten minska och den som inte orkar äta så stora portioner som tidigare kan då behöva äta lite annorlunda¹¹.

I lärandet ingår också att fortsätta utmana vanor och att med kreativitet och nya insikter ta oss an utmaningar med nyfikenhet.

Framgångsfaktorer för ett bra miljöarbete handlar om kunskap, beslut, engagemang, resurser och samarbete. Där dessa faktorer sammanfaller kommer vi långt och arbetet blir dessutom extra roligt.

För frågor som exempelvis de tekniska delarna av energieffektivisering och att fasa ut fossila bränslen har staden jobbat strukturerat länge och bland annat mål från tidigare miljöprogram har drivit på arbetet så att vi idag kan fokusera på att upprätthålla det goda arbetet, komma åt de sista delarna och inte tappa fart.

Utmaningarna inom miljöarbetet är flera och handlar bland annat om att befintliga strukturer och uppdrag försvårar samarbete och innovation. Exempel på områden inom miljöarbetet som är svåra att nå är arbeten om görs inom ramen för entreprenader och som exempelvis styrs av avtal och projekteringsanvisningar. Detta arbete ligger på gränsen mellan att vara internt och externt, men vi har i grunden rådighet över arbetet. Ett annat exempel är att även om vi har full rådighet över en fråga som exempel byggnation av nya kommunala skolor, förskolor och äldreboenden så är frågan komplex. Här ingår en mängd olika faser, aktörer och behov. Materialval, brukarnas behov, verksamhetens behov, inomhusmiljö, utomhusmiljö, frågor om energi, klimat, kemikalier, grönstruktur, livskvalitet, säkerhet, anvisningar, regler att följa, driften som tar vid när byggnationen är klar och så vidare.

I frågor kring mat, plast och gröna skolgårdar har vi saknat mål och här har arbetet mer nyligen startat. Här är arbetet inte lika strukturerat, delvis för att vi saknar tradition av att arbeta med frågorna, men också för att kunskapen och samarbetet i organisationen tar tid att bygga upp.

En viktig slutsats är att det är enkelt att arbeta och nå snabb framgång när hela organisationen är med och är delaktigt. Från beslutsfattare, till personalen ute i fält och olika stöttande kompetenser. SmartMatHbg är ett bra exempel på detta. Måltidsorganisationen inklusive chefen har varit delaktig och drivande tillsammans med projektledarna och övriga i projektgruppen vilket gjort att alla skolrestauranger omfattats. Det sen länge väl fungerande nätverket, som skol- och fritidsförvaltningen har för forskolekockarna har också bidragit och i stort sett alla förskolor har

¹⁰ <https://www.socialstyrelsen.se/stod-i-arbetet/aldre/aldres-halsa/mat-for-aldre/>

¹¹ <https://www.livsmedelsverket.se/matvanor-halsa--miljo/kostrad-och-matvanor/aldre---rad-om-bra-mat>

deltagit. Därmed har arbetet omedelbart omfattat hela verksamheten och kunskap, engagemang och erfarenhetsutbyte har successivt kunnat byggas upp i hela organisationen.

I projekten Plastsmart arbetsplats och Cykelvänlig arbetsplats har förvaltningarna själva förväntats anmäla sig. Arbetet som gjorts inom ramen för projekten har varit bra, men spridningen och uppskalningen av arbetet är svårare och därmed en utmaning. Ytterligare en aspekt är att Cykelvänlig arbetsplats både vänder sig till interna och externa arbetsplatser. Olika projektformer och modeller för uppskalning kan passa för olika ändamål, men ska vi exempelvis fasa ut all fossilbaserad plast (i enlighet med klimat- och energiplanen) behöver vi tänka större även här. Därför håller vi också på att ta fram nya koncept som ska vara lättare att skala upp.

Det är en stor fördel att jobba i samarbetsprojekt där stadens olika kompetenser hjälps åt och där ledord som kreativitet, delaktighet och att våga testa byggs in i arbetet.

Det är också viktigt att påpeka att tydliga politiska mål är viktiga för att stötta upp arbetet. Helsingborg har sedan länge en tradition av ambitiösa miljömål och utan exempelvis livskvalitetsprogrammet, grönstrukturprogrammet, den regionala avfallsplanen och klimat- och energiplanen hade vi saknat en viktig grund för miljöarbetet. De övergripande besluten behövs för att ge riktning och vägledning. Tillsammans med trend och omvärldsanalysen och stadens styrsystem ger de oss förutsättningarna. De säger vad vi ska nå, när vi ska vara framme och ger viktiga medskick till hur vi ska tänka och vilka strategier vi ska använda.